

موضع گیری ترکیه در آینده در قبال افزایش تنش بین ریاض-تهران چه خواهد بود؟

ترکیه با دقت در حال دنبال کردن آخرین تحولات منطقه از جمله تنش بین ایران و عربستان سعودی پس از اعدام روحانی برجسته شیعه عربستانی است.

به گزارش آران نیوز: پایگاه اینترنتی «المانیاتور» در گزارشی نوشت: گروهی از معترضان در تاریخ سوم ژانویه در مقابل سفارت عربستان در شهر «آنکارا» و کنسولگری عربستان در شهر «استانبول» تجمع کردند. آنها در حالی که عکس «شیخ نمر باقر النمر» را در دست داشتند، عربستان سعودی را به خاطر اجرای حکم اعدام وی محکوم کردند. رسانه های جریان اصلی ترکیه به رغم مسالمت آمیز بودن این اعتراضات، آنها را هیچ پوششی ندادند.

المانیاتور با «قدیر آکاراس»، رئیس انجمن پژوهشگران «اهل بیت» که یکی از سازمان دهندگان این تظاهرات بود صحبت کرد. گزارش ها نشان می دهد این اعتراضات توسط جامعه شیعه (جعفری) ترکیه سازماندهی شده بود اما آکاراس گفت: «مردم از تمام بخش های جامعه در آن شرکت داشتند: اهل سنت، علویان، شیعیان، کردها و ترک ها. به رغم هوای سرد، هزاران نفر از مسلمانان در اعتراض به رژیم عربستان سعودی در این تجمع شرکت کردند.» آکاراس توضیح داد که نیروهای پلیس ترکیه اقدامات امنیتی گسترده ای را در سفارت عربستان و کنسولگری این کشور ارائه کردند.

اعدام شیخ نمر در تاریخ دوم ژانویه تنش بین عربستان سعودی و ایران را افزایش داد و سوالاتی بسیاری را در خصوص بروز جنگ در منطقه ایجاد کرد. صاحب نظران ابراز نگرانی کرده اند که سیاست خارجی ترکیه با چالش های بیشتری مواجه شود. ترکیه در میان افزایش تنش بین عربستان سعودی و ایران چه خواهد کرد؟ آیا تبعات این تنش تأثیری بر سیاست داخلی مخاطره آمیز ترکیه با توجه به مشکلات کنونی آن با کردها و علویان خواهد گذاشت؟

المانیاتور با یک گروهی از صاحب نظران و بوروکرات ها در آنکارا و استانبول در مورد تأثیر تشدید بالقوه تنش ها صحبت کرده است. بسیاری از آنها بر چالش های در حال ظهور تأکید می کردند، در حالی که برخی دیگر در خصوص یافتن فرصت ها در صورت تشدید تنش میان ایران و عربستان خوش بینانه تر فکر می کردند.

مردم و رسانه های ترکیه در حال حاضر در حمایت از عربستان سعودی و ایران به چند دسته تقسیم شده اند. در حالی که رسانه های طرفدار دولت با توجه به رویکرد «رجب طیب اردوغان» رئیس جمهور ترکیه آشکارا از عربستان سعودی طرفداری می کنند، جناح چپ و رسانه های به حاشیه رانده شده و همچنین رسانه های سکولار خواستار بی طرفی ترکیه در زمینه تنش میان ریاض و تهران شده است.

«سلین ناسی»، روزنامه نگار روزنامه «حریت» به المانیاتور گفت: «هرچند ما ابتدا و قبل از بیانیه اردوغان از دفتر نخست وزیری در مورد میانجی گری ترکیه بین ایران و عربستان سعودی سیگنال هایی را دریافت کرده بودیم، احتمال چنین اقدامی بسیار کم است. به نظر می رسد ترکیه با عربستان سعودی در سوریه متحد شود و اتحاد خود را تعمیق بخشد.» نگاهی به برخی از نوشته های طرفداران حزب توسعه و عدالت در 10 روز اول سال 2016 نشان می دهد که تلاش های آنها در جهت آماده سازی افکار عمومی برای حمایت از موضع طرفدار عربستان است. تعدادی از این کارشناسان از اتحاد میان ایران و روسیه ابراز نگرانی کرده اند.

«سیدا کاران» تحلیلگر برجسته سیاست خارجی و ستون نویس روزنامه «جمهوریت» در مورد این وضعیت ابراز بدبینی کرد و گفت: «من هیچ فرصتی برای ترکیه در سایه ظهور تنش های موجود نمی بینم. در واقع از زمان آغاز جنگ داخلی سوریه، عرصه سیاسی ترکیه با فرقه گرایی اشباع شده است. ترکیه از تشکیل یک دولت با اکثریت اخوان المسلمین در سوریه پشتیبانی می کند. وقتی که تلاش هایش در این زمینه با شکست مواجه شد، یک اتحاد ضمنی با عربستان سعودی و قطر تشکیل داد. اردوغان پس از حمله تروریستی در شهر «ریحانلی» با اشاره به قربانیان آنها را «شهروندان اهل سنت خود» نامید. به نظر می رسد ترکیه با وجود برخی از موارد رقابت، جانبداری خود را از عربستان سعودی اعلام کرده است.

«الپتکین دورسون اوغلو» کارشناس امور ایران و سردبیر ارشد خبرگزاری «یاکین دوغو هابر» امید چندانی به تغییر سیاست خارجی ترکیه ندارد. وی به المانیاتور گفت: «سیاست خاورمیانه ای ترکیه تنها بر سوریه متمرکز است. از این رو، ترکیه با کشورهایی که سیاست آنها با آنکارا در قبال سوریه همخوانی دارد، دوست و با دیگران دشمن است.» دورسون اوغلو تأکید کرد که ترکیه در جنگ یمن در کنار عربستان سعودی ایستاده بود و پس از اعدام نمر هیچگاه زبان به توهین و شماتت عربستان نگشود. با این حال او نیز همراه با بسیاری از کارشناسان دیگر تأکید کرد که این موضوع نه تنها برای مسئله سیاست خارجی خطرناک است، بلکه تأثیر مستقیمی بر سیاست داخلی دارد. دورسون اوغلو افزود: «تمامی اهل سنت که در ترکیه و منطقه زندگی می کنند نیز از عربستان سعودی بدون قید و شرط حمایت نمی کنند.»

استاد «محمد علی بویوکارا» رئیس دانشکده مطالعات اسلامی دانشگاه «سهریر» در استانبول به المانیاتور گفت که او نقش ترکیه را از دیدگاهی کمی متفاوت تر مشاهده می کند. بویوکارا گفت: ترکیه عمیقاً به پایان دادن به خونریزی ها در منطقه متمرکز است و نسخه دیگری از اسلام سنی در مقایسه با عربستان سعودی ارائه می دهد. او گفت که در مورد آشتی فوری عربستان با ایران خوشبین نیست. او گفت: «اگر چه تنش ها افزایش یافته است، اما هنوز هم پتانسیل رسیدن به اوج را دارد. آیا ترکیه می

تواند نقش میانجی را ایفا کند؟ با توجه به موضع گیری ما علیه سوریه، چنین میانجیگری دشوار به نظر می رسد.» اردوغان که به عنوان نیروی محرکه اصلی در پس سیاست خارجی ترکیه محسوب می شود، از زمان آغاز جنگ داخلی سوریه در سال 2011 ترکیه همواره در لفاظی و سیاست های خود طرفدار عربستان بوده است. ایا ترکیه از تنش های بین ایران و عربستان سعودی را نیز به نفع خود بهره برداری خواهد کرد؟ یک مسئول ارشد در آنکارا که خواست نامش فاش نشود، این گونه استدلال می کند که چنین احتمالی وجود دارد. او به المانیتور گفت: «در سال 2010، ترکیه همراه با برزیل در خط مقدم حمایت از برنامه هسته ای ایران قرار گرفت. اما در حال حاضر موقعیت تغییر کرده است. تنها چیزی که تغییر نکرده این موضوع است که ما مرزی مشترک با ایران داریم. ما می خواهیم با ایران پای میز مذاکره بنشینیم. اگر تنش میان ایران و عربستان سعودی ادامه یابد، ترکیه ممکن است حتی یک فرصت برای خروج از باتلاق سوریه پیدا کند. نقش ترکیه فراتر از واسطه گری است. ما یک بازیگر فعال هستیم.»

واکنش ترکیه به اعدام شیخ نمر و رویدادهای پس از آن، سیاست آینده ترکیه را کاملا روشن می کند. اگر چه در ابتدا دولت ترکیه خویشتن داری کرد اما اردوغان بعدها اعلام کرد که اعدام یک موضوع مربوط به سیاست داخلی عربستان است، از این رو نباید در آن دخالت کرد. ترکیه نگران نفوذ ایران در سوریه است. ترک ها هم با دقت تحولات مربوط به ایجاد روابط حسنه میان ایران و غرب و انتخابات آینده ایران را دنبال می کنند. یک مقام ترک به المانیتور گفت: «روشن است که در پنج سال آینده چه کسی در آنکارا در قدرت خواهد بود. هنگامی که ما بدانیم که در ایران هم اوضاع از چه قرار است (اشاره به انتخابات آینده)، می توانیم سیاست های خود را بهتر تعیین کنیم.»